

Nieuwe spiritualiteit

De Weg
naar liefde

Hans Stolp

Hans Stolp

DE WEG NAAR LIEFDE

Tweede druk

Uitgeverij
Ten Have

INHOUD

Ter inleiding: Het lied van de liefde	9
1. Twee soorten liefde	11
2. Een beslissende stap	18
3. Liefde is machteloos zijn	29
4. Liefde is niet geven, geven, geven, maar: je hart openen voor de ander	42
5. Liefde duurt het langst	51
6. Alles leeft van de liefde	61
7. Liefde voor jezelf	71
8. Geloof, hoop en liefde, maar de grootste van deze is de liefde	82
9. Ter overdenking	92

1. TWEE SOORTEN LIEFDE

Egocentrische liefde en geestelijke liefde

Onlangs was het volgende bericht in de krant te lezen: 'Man redt hond, maar verdrinkt zelf.' De man had, zo bleek uit het artikel, op zijn dagelijkse wandeling een hond gezien die in het kanaal lag en die verwoede pogingen deed om tegen de kant op te klimmen. Maar de wal was te hoog en te steil, en de hond was, kennelijk doodmoe van al zijn mislukte pogingen om tegen de wal op te klauteren, door de stroming van het water meegezogen en afgedreven naar het midden van het kanaal. De man had zich geen moment bedacht en was in het water gesprongen. Het lukte hem om de hond te bereiken, deze zwemmend naar de kant te brengen en tegen de wal op te helpen. Maar toen was hij op zijn beurt uitgeput. Hij had geen kracht meer om ook zelf tegen de kant op te klauteren, en was, zoals de hond voor hem, meegezogen door de stroming van het water en afgedreven naar het midden van het kanaal. Daar was hij kopje onder gegaan. Pas twee dagen later was zijn lichaam gevonden, tien kilometer verderop tussen het riet bij de oever, op een plek waar het kanaal wat breder was.

Als je zo'n bericht leest, ráákt dat je. Want dit is een daad van liefde, die wél een hoge prijs had: de prijs van zijn leven. De man had zijn leven op het spel gezet om een hond te redden. Zo groot was kennelijk de kracht van zijn mededogen ofwel zijn liefde voor een dier in nood.

Een voorbeeld als dit maakt altijd weer diepe indruk op ieder die er van hoort of er over leest. Want dit is geen 'gewone' liefde, dit is liefde van een andere orde, groots en indrukwekkend. Het kostte de man zijn leven, en leverde hem (uiterlijk gezien) niets op, integendeel. Maar wel maakte hij voor iedereen zichtbaar wat liefde naar haar hoogste vorm wil zijn: belangeloos, vol mededogen en zonder er iets aan te verdienen of er voor terug te krijgen.

Deze belangeloze liefde noemen we gééstelijke liefde, in onderscheid van de 'gewone', alledaagse liefde, die bijna altijd verwacht iets terug te ontvangen voor wat gegeven werd: voor de 'gewone' liefde vormen 'geven en ontvangen' een twee-eenheid. Ofwel: voor wat, hoort wat. Kijk maar eens hoe je zelf reageert wanneer je iemand iets gegeven hebt: wanneer die ander op geen enkele manier 'dankjewel' zegt, voel je je al gauw een beetje genomen. En, zeg je bij jezelf, een bedankje is toch wel het minste wat ik verwachten mocht. Maar geestelijke liefde verwacht niets. Geestelijke liefde gééft alleen en heeft daaraan genoeg: of er nu wel of niet een bedankje volgt, voor de geestelijke liefde doet dat er niet toe. De 'gewone', alledaagse liefde verlangt

wel iets terug, al is het dus maar een bedankje. Een bedankje dat ons een bevestiging geeft en een goed gevoel: we zijn toch eigenlijk best een beetje bijzonder dat we de ander zo maar zo'n geschenk geven! Deze liefde die een reactie verwacht, mogen we dan ook wel egocentrische liefde noemen. Deze term bedoel ik niet veroordelend, maar gebruik ik louter om duidelijk het verschil met de geestelijke liefde aan te geven. Deze laatste, de geestelijke liefde, noem ik zo, omdat deze liefde de liefde van de geestelijke wereld is en niet uit ons ego voortkomt, maar uit de goddelijke geest in ons. Het is dezelfde liefde die de engelen kennen, dezelfde liefde waarvan heel de geestelijke wereld leeft. Egocentrische liefde komt voort uit het ego, maar geestelijke liefde komt voort uit de goddelijke geest in ons, ofwel uit ons hoger zelf of, zoals deze kracht ook wel genoemd wordt: uit onze innerlijke Christus.

Nog een voorbeeld: 'Een 35-jarige man staat een nier af aan zijn twee jaar jongere zus', die zonder dit geschenk waarschijnlijk niet lang meer leven zal. De zus heeft al twee niertransplantaties achter de rug, maar beide keren werd de vreemde nier afgestoten. De hoop is nu dat de nier van een familielid niet afgestoten zal worden. Deze mogelijkheid is waarschijnlijk haar laatste kans. En dus staat de broer één van zijn beide nieren met liefde af aan zijn zus. En geeft haar daarmee een nieuwe levensmogelijkheid. Ook deze liefde mogen we wel geestelijke liefde noemen: het levert de gever niets op, maar kost hem daarentegen heel wat: een ope-

ratie, een geschonden lichaam, een herstelperiode en noem maar op. Maar geestelijke liefde kijkt daar aan voorbij en ziet alleen maar wat voor de ander nodig is en neemt dat als uitgangspunt van haar handelen.

Geestelijke liefde mag je in veel gevallen ook wel 'een offer' noemen: degene die deze liefde geeft, geeft daarmee dikwijls iets heel essentieels van zichzelf weg. In het geval van de man die de hond redde, was dat het offer van zijn leven. En in het laatste voorbeeld, dat van de man die een nier afstond aan zijn zuster, was dat zowel die ene nier, als alle daarmee samenhangende dingen (bijvoorbeeld een tijd van ziek-zijn, het risico van een operatie en de onzekerheid hoe zijn lichaam op het afstaan van die nier reageren zou) die hij als een offer zijn zus schonk.

Een derde voorbeeld: de moeder die besluit haar ongeboren kind niet te laten aborteren, maar de zwangerschap uit te dragen, ook al kan haar dat misschien wel haar eigen leven kosten, brengt ook een offer. De vreugde van de zwangerschap verkeert immers in een heel reële angst voor de dood. De moeder doorstaat echter uit liefde voor haar kind de angst en de onzekerheid om na negen maanden een gezond kind te baren. Ze doorstaat gelukkig dus zowel de zwangerschap als de bevalling, en mag nu zelf haar kind opvoeden en begeleiden in dit leven. Haar offer is dus sowieso het offer van de angst en de onzekerheid die ze doorleven moest, en hield daarnaast het mogelijke offer van haar leven in.

Egocentrische liefde gaat nooit zover om het offer van

het eigen leven te brengen. Daar heeft deze liefde overigens een schat aan ogenschijnlijk verstandige argumenten voor. Bijvoorbeeld in bovenstaand geval het argument dat deze moeder het haar man wel erg moeilijk maakt door dit offer te brengen. En mag je dat eigenlijk je partner wel aandoen? En is het eigenlijk niet egoïstisch van deze moeder om dit kind per se te willen houden, terwijl de gevolgen – haar mogelijke dood – voor veel mensen wel heel erg ingrijpend zijn, bijvoorbeeld voor haar ouders, haar broers en zusters en ga zo maar door. Nee, egocentrische liefde houdt niet van offers en vindt alle mogelijke argumenten om aan een dergelijke offer te ontkomen.

Geestelijke liefde: onze roeping

In onze tijd mogen wij leren de overgang te maken van een egocentrische naar een geestelijke liefde, ofwel de overgang naar de liefde die belangeloos en onvoorwaardelijk is. Wij mogen leren die geheel vrijwillig de ander te geven als een vrije, geheel en al vanuit onszelf voortkomende daad – en niet omdat het bijvoorbeeld van ons verwacht wordt, ons afgewongen wordt of ons opgelegd wordt door regels van anderen. Je mag deze opgave om toe te groeien naar de geestelijke liefde in feite de allerbelangrijkste levensles noemen, waarvoor we ons in onze tijd gesteld weten. De wijze waarop het ons lukken zal deze les te leren, zal zelfs beslissend zijn voor onze toekomst.

Iedereen weet dat blinde agressie en zinloos geweld hand over hand toenemen – en velen lijden daaronder. Iedereen weet ook (en ervaart dat in eigen leven) dat de onverschilligheid toeneemt, evenals het kille regeltjesdenken. We ervaren ook dat wij ons minder dan vroeger als vanzelf bij anderen betrokken voelen. Dat komt onder andere omdat wij ons in de voorbije decennia losgemaakt hebben uit allerlei sociale verbanden, waaraan wij vroeger de regels en normen voor ons handelen ontleenden. Zo speelt de familie bijvoorbeeld een (veel) minder grote en beslissende rol in ons leven dan vroeger. En ook van allerlei andere verenigingen en gezelschappen is het lidmaatschap veel minder dwingend, en veel losser en vrijer dan vroeger. Maar vooral de neergang van de verschillende kerken die hun toonaangevende en leidende rol bijna geheel verloren lijken te hebben, draagt ertoe bij dat wij mensen niet langer aan regels, aanwijzingen en waarden buiten onszelf de normen voor ons handelen konden ontleenen, maar dat wij die nu in ons eigen hart moeten zoeken. Dat velen voor de verleiding van de vrijheid die dit alles teweeg brengt, bezwijken, is duidelijk: ze kiezen voor het kortzichtige eigenbelang, en leven in een sfeer van hebben, van macht en van geld. Maar juist deze kortzichtige keuze is de voedingsbodem voor alles wat we hierboven als negatieve verschijnselen van onze tijd aanduiden: zinloos geweld, regeltjesdenken, onverschilligheid enzovoort.

Een dergelijke ontarding is misschien ook in een over-

gangstijd als de onze begrijpelijk. We hebben een grotere vrijheid dan ooit – maar we weten nog niet goed hoe we die gebruiken moeten. Het kan zijn dat we ons geroepen voelen om nu vanuit het eigen hart de geestkracht op te brengen die nodig is voor een leven in respect voor anderen, een leven waarin wij ervoor kiezen niet het eigenbelang voorop te stellen maar het belang van de ander of van de gemeenschap. Maar het kan ook zijn dat we die roeping niet ervaren, en dat we daarom als vanzelf kiezen voor geld, macht en hebzucht. Aan ons de keus.

Wie echter de geest van de tijd verstaat, en weet dat elke tijd een eigen opdracht aan ons mensen stelt, die weet dat wij in deze tijd geroepen worden om de weg naar binnen te gaan, om daar, in ons eigen innerlijk, de krachten te vinden die ons vermogen tot liefhebben zullen omvormen van een egocentrische liefde naar een geestelijke liefde. Als wij aan deze roeping gehoor geven, dan zullen wij aan de menselijke ontwikkeling een enorme impuls mogen geven die op alle mogelijke gebieden zal doorwerken en werkelijk alle geledingen van onze maatschappij zal omvormen. Dat is waarlijk geen geringe roeping!

Wees je dus bewust van de roeping die in deze tijd ook heel persoonlijk op jou afkomt: om egocentrische liefde meer en meer om te leren vormen tot geestelijke liefde.